

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátu složeném z předsedy Mgr. Milana Procházky a soudců Mgr. Jana Čížka a Mgr. Karla Černína, Ph.D., ve věci

žalobce: **SPP CZ, a.s.**
sídlem Nové Sady 996/25, Brno
zastoupený advokátkou Mgr. Zuzanou Strakovou
sídlem Konviktská 291/24, Praha 1

proti

žalovanému: **Energetický regulační úřad**
sídlem Masarykovo náměstí 5, Jihlava

o žalobě proti rozhodnutí Rady žalovaného ze dne 3. 10. 2023, č. j. 12868-22/2022-ERU

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Účastníci řízení nemají právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Předmětem přezkumu je posouzení věcné působnosti Energetického regulačního úřadu. Konkrétně, zda Energetický regulační úřad mohl žalobci uložit povinnost provést

vyúčtování dodávky plynu s tím, že v rozhodnutí určil i konkrétní obchodní cenu a stálý plat za dodávky plynu.

2. Dne 27. 7. 2022 obdržel Energetický regulační úřad (dále jen „ERÚ“) od žalobceva zákazníka pana P. K. (dále jen „zákazník“) návrh na zahájení sporného správního řízení. Zákazník se domáhal, aby ERÚ uložil žalobci povinnost ze smlouvy o sdružených službách dodávky plynu č. 1170000042 ze dne 14. 6. 2011, a to provést vyúčtování dodávek plynu k odběrnému místu na adrese H. 632/220, O. P., EIC: 27ZG700Z0435428Q, za období od 1. ledna 2022 do 31. ledna 2022 a od 1. února 2022 do 31. března 2022 za obchodní cenu 792 Kč/MWh bez DPH a stálý plat 49 Kč/měsíc bez DPH, a zaslat vyúčtování zákazníkovi. Dne 21. 1. 2022 a dne 23. 4. 2022 totiž zákazník obdržel od žalobce dvě vyúčtování dodávek plynu č. 121201118 za období od 14. 1. 2021 do 11. 1. 2022 a č. 121207658 za období od 12. 1. 2022 do 31. 3. 2022. Za měsíce leden, únor a březen 2022 žalobce navýšil obchodní cenu za 1 MWh a stálý plat, v důsledku čehož vznikl dle vyúčtování nedoplatek, který zákazník uhradil.
3. O návrhu rozhodl ERÚ rozhodnutím ze dne 29. 11. 2022, č. j. 12868-10/2022-ERU (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), kterým uložil žalobci splnit povinnost vyúčtovat cenu za dodávky zemního plynu za období od 1. 1. 2022 do 31. 1. 2022 a od 1. 2. 2022 do 31. 3. 2022 k odběrnému místu na adrese H. 632/220, O. P., EIC: 27ZG700Z0435428Q, za obchodní cenu 792 Kč/MWh bez DPH a stálý měsíční plat 49 Kč/měsíc bez DPH a zaslat ho zákazníkovi.
4. Prvostupňové rozhodnutí napadl žalobce rozkladem. Nesouhlasil s tím, že by měl ERÚ v dané věci pravomoc rozhodovat. O rozkladu rozhodl žalovaný rozhodnutím označeným v záhlaví (dále jen „napadené rozhodnutí“) tak, že rozkladu nevyhověl, nicméně prvostupňové rozhodnutí změnil tak, že žalobci uložil povinnost provést vyúčtování dodávky plynu za období již od 14. 1. 2021 do 11. 1. 2022 a od 12. 1. 2022 do 31. 3. 2022. V ostatním, tj. i v části, kterou ERÚ určil pro vyúčtování konkrétní výši obchodní ceny a stálého platu pro měsíce leden, únor a březen 2022, zůstalo prvostupňové rozhodnutí nezměněno.
5. Žalobce se žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) podanou dne 4. 12. 2023 domáhá vyslovení nicotnosti napadeného rozhodnutí i prvostupňového rozhodnutí.

II. Argumentace žalobce

6. Žalobce navrhuje zrušit pro nicotnost napadené i prvostupňové rozhodnutí. Předně namítá, že výrok napadeného rozhodnutí se týká otázky, ve které nebyla vůbec dána pravomoc žalovaného podle § 17 odst. 7 zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění zákona č. 232/2022 Sb. (dále jen „energetický zákon“).
7. Podle § 17 odst. 7 písm. e) bod 1 energetického zákona rozhoduje žalovaný spory mezi zákazníkem a držitelem licence o splnění povinností ze smluv, jejichž předmětem je dodávka nebo distribuce elektřiny, plynu nebo tepelné energie. Podle žalobce je třeba uvedené ustanovení vykládat restriktivně a existují-li pochybnosti o rozhodovací pravomoci, musí se uplatnit výklad upřednostňující obecnou rozhodovací pravomoc soudů.

8. Žalobce zákazníkovi dodával v období leden až březen 2022 zemní plyn. Zákazník na základě vystaveného vyúčtování cenu za dodávku plynu uhradil, ale nesouhlasil se zaplacením určité konkrétní částky, protože dle jeho názoru nedošlo k účinnému navýšení ceny. Dle žalobce je tak předmětem sporu výše platební povinnosti, případně výše bezdůvodného obohacení, účinnost změny výše ceny a výše jednotkové ceny za určité období. Energetický zákon přitom smlouvu o sdružených službách popisuje tak, že dodavatel se v ní zavazuje dodat zákazníkovi plyn a zajistit na vlastní jméno a účet související služby v plynárenství a zákazník se zavazuje zaplatit za dodávku plynu cenu a za související služby cenu uplatňovanou v souvislosti s cenovou regulací. Žalobce má za to, že žalovaný má dle kompetenčního ustanovení rozhodovat pouze spory o splnění povinností, které jsou součástí pojmových znaků smlouvy.
9. Srovnání vyúčtování dodávek plynu s vyúčtováním služeb spojených s užíváním bytu nebo nebytového prostoru učiněné žalovaným nepovažuje žalobce za příléhavé, neboť na smlouvu o sdružených dodávkách plynu nelze aplikovat zákonná ustanovení o nájemní smlouvě. Samotné vyúčtování zobrazuje určité skutečnosti a výpočty. Protože vyúčtování již bylo zákazníkovi oznámeno, mělo jít ve své podstatě o opravu již vydaného vyúčtování. Žalovaný ale rozhodl o povinnosti provést vyúčtování za určitou cenu, aniž by se zabýval tím, zda opravná povinnost vyplývá ze smlouvy či obchodních podmínek žalobce. Dle názoru žalobce pak žádná povinnost opravit vyúčtování ze smlouvy nevyplývá. Obchodní podmínky v článku V odst. 1 a 5 zakládají toliko právo na vzájemné vypořádání. Povinnost provést opravné vyúčtování neplyne ani z energetického zákona. Nejedná se ani o odpovědnost za vady. Pokud by žalobce připustil, že se o odpovědnost za vady jedná, pak zanikla vyúčtovací povinnost a byla nahrazena novými právy z odpovědnosti za vady, o kterých není žalovaný oprávněn rozhodovat.
10. Petit navržený zákazníkem i výrok napadeného rozhodnutí mají dvě části. První stanovující povinnost provést vyúčtování a druhou určující konkrétní parametr vyúčtování, a to jednotkovou cenu zemního plynu v Kč/MWh a stálý měsíční plat v Kč/měsíc. Žalobce je přesvědčen, že žalovaný nemůže rozhodovat o určení jednotkové ceny v konkrétním období odlišně od toho, jaká jednotková cena byla obsažena ve vyúčtování, přičemž odkazuje na případy řešené Krajským soudem v Brně pod sp. zn. 30 A 147/2020, 31 A 101/2020, 30 A 11/2018, 30 A 98/2019, 30 A 77/2019, a rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 9 As 97/2019. V těchto rozhodnutích se soudy zabývaly otázkou placení smluvních pokut a deaktivčních poplatků a vyslovily v nich, že určovací návrhy v těchto otázkách nejsou ve věcné působnosti žalovaného. A právě část petitu určující konkrétní jednotkovou cenu zemního plynu je dle žalobce návrhem určovacím (u kterého je třeba zkoumat naléhavý právní zájem na určení), o kterém žalovanému nebyla zákonem svěřena kompetence rozhodovat. Žalobce pak přirovnal situaci k případům, ve kterých soudy řeší vztah určovací žaloby a žaloby na plnění. Judikatura dává přednost žalobám na plnění tam, kde by určení představovalo dílčí rozhodnutí o předběžné otázce, jejíž posouzení bude součástí rozhodnutí o žalobě na plnění. Stejně mají dle žalobce postupovat i správní orgány a není na místě vydávat opravné vyúčtování, které nepovede k vrácení sporné částky, ale bude po něm následovat další návrh na vrácení, v rámci něhož by si soudy předběžnou otázku o výši jednotkové ceny posoudily samy.
11. Žalobce dále namítá, že žalovaný svým rozhodnutím překročil petit návrhu zákazníka. Mezi žalobcem a zákazníkem probíhal spor o to, jaká cena platila v období od 1. 1. 2022

do 31. 3. 2022. Žalovaný nicméně rozhodl o období od 14. 1. 2021, aniž by to zákazník navrhl.

12. Nicotnost napadeného rozhodnutí žalobce spatřuje i v okolnosti, že žalovaný změnil prvostupňové rozhodnutí za situace, kdy rozklad podal pouze žalobce. Žalovaný mohl v souladu s § 152 odst. 6 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“), změnit prvostupňové rozhodnutí pouze tehdy, pokud by tím rozkladu plně vyhověl.
13. Konečně má žalobce rovněž za to, že návrh podle kompetenčního rozhodnutí může podat pouze spotřebitel odebírající plyn pro spotřebu domácnosti. Je však otázkou, zda podmínka musí být splněna v době uzavření samotné smlouvy, nebo i v době podání návrhu. Žalobce se přiklání k druhému výkladu. Žalovaný se touto otázkou ve svém rozhodnutí vůbec nezabýval a nezkoumal aktivní legitimaci zákazníka návrh podat.

III. Argumentace žalovaného

14. Žalovaný navrhuje podanou žalobou zamítnout.
15. Podle žalovaného nemá na jeho kompetenci rozhodovat spor vliv, zda byla povinnost, které se zákazník domáhá, sjednána ve smlouvě či nikoliv. Taková okolnost by měla vliv na úspěšnost návrhu.
16. Žalovaný nesouhlasí ani s tvrzením, že by dle kompetenčního ustanovení mohl rozhodovat pouze o splnění základní povinnosti vyplývající z předmětného závazku. V této souvislosti žalovaný odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 As 336/2018, v němž dle žalovaného Nejvyšší správní soud vyloučil, že by se mohl zákazník domáhat po dodavateli pouze splnění hlavní povinnosti.
17. Pokud žalobce argumentoval tím, že se petit zákazníka sestává ze dvou částí, a to splnění vyúčtovací povinnosti a určení konkrétní výše jednotkové ceny, pak žalovaný připomněl, že z judikatury ohledně deaktivačních poplatků vyplývá nemožnost rozhodnout o určení neexistence povinnosti. Návrh zákazníka nelze dle žalovaného interpretovat tak, že by se domáhal právě určení neexistence povinnosti, ale domáhá se splnění určité povinnosti a je otázkou meritorního rozhodnutí posoudit, zda takovou povinnost žalobce má.
18. Bez řádného vyúčtování nedojde k určení ceny za poskytnuté plnění a nedojde ani ke splatnosti pohledávky, tedy nelze význam vyúčtování marginalizovat tak, jak to činí žalobce. Vyúčtovací povinnost představuje jednu ze závazkových povinností, neboť i energetický zákon stanovuje dodavatelům povinnost pravidelně bezplatně dodávky vyúčtovat. Ve smlouvě strany sjednávají pravidelně i hrazení záloh a bez vyúčtování by se zákazník nikdy nedozvěděl, jaká je jeho skutečná platební povinnost. Splatnost nedoplatku či přeplatku nastane až řádným vyúčtováním, přičemž z judikatury Nejvyššího soudu vyplývá, že za řádné vyúčtování lze považovat pouze vyúčtování správné. Pokud vyúčtování nezní na správnou částku, není pak povinnost vyúčtování splněna (rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 26 Cdo 312/2018).
19. Žalobcova úvaha o tom, že zákazník má žalovat na vydání bezdůvodného obohacení, neobstojí, neboť na základě věcně nesprávného vyúčtování se nelze domáhat vydání přeplatku, jelikož ten se nikdy nestane splatným (srov. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 26 Cdo 4404/2017). Dle žalovaného by nemělo docházet k dělení kompetence podle toho, zda zákazník, který je navíc spotřebitelem, sporné vyúčtování uhradí, či nikoliv.

20. Zjišťování statusu zákazníka považuje žalovaný za absurdní, neboť k návrhu byla přiložena smlouva o sdružených službách dodávky zemního plynu, ze které je zřejmé, že odběrným místem je „byt, rodinný dům“, na adrese uvedené ve smlouvě má zákazník trvalý pobyt a nic nenasvědčuje tomu, že by zde neměl bydliště. Rozlišování statusu v okamžiku podání návrhu a k okamžiku uzavření smlouvy činěné žalobcem je nesrozumitelné. V době podání návrhu nemusí být obecně navrhovatel ani zákazníkem dodavatele, s nímž má spor, dokonce v té době nemusí být ani v žádném dodávkovém vztahu (smlouvu na sebe mohl uzavřít jiný člen domácnosti). To ale nemůže vyloučit, že by žalovaný nemohl rozhodovat o návrhu, pakliže by se spor týkal období, kdy byl zákazníkem v postavení spotřebitele odebírajícího plyn pro spotřebu v domácnosti.
21. Jestliže žalovaný přistoupil ke změně prvostupňového rozhodnutí, učinil tak pouze za účelem upřesnění výroku, přičemž se stále pohyboval v rámci předmětu řízení vymezeného návrhem zúčastněné osoby a ve vztahu k ceně rozhodl pouze ohledně sporného období. Ustanovení § 96 odst. 2 energetického zákona navíc vylučuje obecnou právní úpravu obsaženou v § 152 správního řádu o způsobu ukončení rozkladového řízení.

IV. Řízení před krajským soudem

22. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, po vyčerpání řádných opravných prostředků a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Jde o žalobu věcně projednatelnou.
23. Pokud jde o pravomoc rozhodnout v této věci odkazuje soud na usnesení zvláštního senátu podle zákona č. 131/2002 Sb. ze dne 5. 3. 2012, čj. Konf 53/2011-25, č. 2644/2012 Sb. NSS, podle něhož pravomoc vyslovit nicotnost rozhodnutí vydaného správním orgánem v soukromoprávní věci náleží soudu ve správním soudnictví (§ 76 odst. 2 s. ř. s.), popř. správnímu orgánu (§ 77 odst. 1 správního řádu z roku 2004).
24. Soud vycházel při přezkumu žalobou napadeného rozhodnutí ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Napadené rozhodnutí přezkoumal v mezích uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán (§ 75 odst. 2 věta první s. ř. s.). Vady, k nimž by měl přihlídnout i bez námitek, soud neshledal.
25. O věci samé soud rozhodl bez nařízení jednání. Žalobkyně i žalovaný soudu ani k výzvě nesdělili, že trvají na nařízení jednání; soud má tedy za to, že oba účastníci souhlasí s projednáním věci bez nařízení jednání (§ 51 odst. 1 s. ř. s.). Dokazování soud neprováděl.

V. Posouzení věci krajským soudem

26. Skutkový stav potřebný pro právní posouzení věci shrnul soud výše ve vymezení věci.
27. Soud konstatuje, že projednávaná věc představuje další z řady skutkově podobných sporů mezi žalobcem a žalovaným, v nichž žalobce zpochybňuje kompetenci žalovaného ve věci vyúčtování dodávek plynu. V „pilotním“ rozsudku ze dne 27. 6. 2024, č. j. 30 A 93/2023-81, se již soud vypořádal se všemi klíčovými argumenty (žalobními body), které žalobce uplatnil i v nyní podané žalobě. Tímto rozsudkem ve skutkově i právně takřka totožné věci lišící se v podstatě jen osobou zákazníka soud žalobu zamítl, přičemž podrobně vypořádal veškeré žalobcovy námitky.

28. Jelikož závěry již jednou vyslovené soudem jsou účastníkům známy, není třeba je znovu opakovat, a soud proto na tomto místě jen odkazuje na odůvodnění uvedeného rozsudku, které plně dopadá i na posouzení důvodnosti žaloby v této věci. Soud dospěl – stručně řečeno – k závěru, že k založení věcné působnosti ERÚ [§ 17 odst. 7 písm. e) bod 1 energetického zákona] postačuje, když zákazník, který je v postavení spotřebitele nebo je fyzickou osobou podnikající, ve svém návrhu žádá, aby úřad uložil držiteli licence povinnost, která je podle návrhového tvrzení obsažena ve smlouvě o dodávce nebo distribuci plynu, elektřiny nebo tepelné energie. Otázka, zda taková povinnost ze smlouvy skutečně vyplývá, je až předmětem samotného věcného posouzení návrhu. ERÚ pak může ve svém rozhodnutí uložit držiteli licence povinnost provést vyúčtování dodávky či distribuce plynu, elektřiny nebo tepelné energie i tehdy, když držitel licence tyto služby zákazníkovi již vyúčtoval, ale za nesprávnou cenu. Předmětný spor v této věci spadá do působnosti ERÚ, a napadené rozhodnutí ani prvostupňové rozhodnutí proto nejsou nicotná. Nicotnost napadeného rozhodnutí podle soudu nezakládá skutečnost, že žalovaný napadeným rozhodnutím změnil prvostupňové rozhodnutí (§ 96 odst. 2 věta první energetického zákona) a že uložil žalovanému povinnost provést vyúčtování za období delší, než požadoval zákazník, ani skutečnost, že se žalovaný detailně nezabýval posouzením otázky, zda zákazník vystupuje v postavení spotřebitele.

VI. Závěr a náklady řízení

29. Žaloba není důvodná, a proto ji soud zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).
30. Důkazy navržené žalobcem soud neprovedl pro nadbytečnost. Z větší části jde o listiny, které jsou součástí správního spisu, jehož obsahem se dokazování neprovádí. Zbylé listiny a skutečnosti z nich plynoucí nejsou pro posouzení věci rozhodné.
31. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu těch nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který úspěch ve věci neměl. Žalobce před soudem neuspěl (soud žalobu zamítl jako nedůvodnou), proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému správnímu orgánu by jinak – jakožto úspěšnému účastníkovi řízení – právo na náhradu nákladů řízení příslušelo, s ohledem na judikaturu Nejvyššího správního soudu mu je však nelze přiznat, neboť nepřesahují rámec jeho běžné úřední činnosti (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 31. 3. 2015, čj. 7 Afs 11/2014 - 47, č. 3228/2015 Sb. NSS).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních právních předpisů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 31. 7. 2024

Mgr. Milan Procházka
předseda senátu